„Kanadai Magyar Ujság"
egyesítve a
"KANADAI MAGYAR HIRLAPPAL"
Kanada és az Angol Birodalom legelterjedtebb, szesü magyar hetilapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenben szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat ügyeszik kivivni minden honfitársunk számára.
Előfizetési díj: Egy évre $3.00
Az Óhazába és külföldre egy évre $4.00
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
375 Hargrave St.
WINNIPEG, Man.

BRANTFORD
BRIDGEBURG
CALEDONIA
CHIPPAWA
CROWLAND
FORD CITY
FORT ERIE
FORT WILLIAM
GALT
GUELPH
HAMILTON
KITCHENER
MONTREAL
New WATERFORD
NIAGARA FALLS
OSHAWA
OTTAWA
PORT COLBORNE
PORT ROBINSON
QUEBEC
ST. CATHARINES
SPRING HILLS
SUDBURY
SYDNEY
TORONTO
WELLAND
WINDSOR

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

CANADIAN HUNGARIAN NEWS

ALDINA
BEKEVAR
CANA
CALGARY
COALHURST
EDMONTON
ESTEVAN
HALMOK
KAPOSVAR
LETHBRIDGE
NORBURY
OTTHON
PLUNKETT
RAYMOND
REGINA
SASKATOON
SAXONHILL
SOKHALOM
SZT. LASZLO
SZEKELYFOLD
SUMAS
TABER
VANCOUVER
WAKAW
WEYBURN
WHITEWOOD
YORKTON

„Canadian Hungarian News"
Combined with the
"CANADIAN HUNGARIAN JOURNAL
An Independent Weekly Published in the Magyar Language, Circulating in all the Provinces of the Dominion of Canada and largest of al Hungarian Papers within the entire British Empire
Editorial Offices and Printing Plant
375 Hargrave St.,
WINNIPEG, Man.
Yearly Subscription $3.00
to Foreign Countries $4.00

VOL. VIII EVFOLYAM — 375 HARGRAVE ST. WINNIPEG. MANITOBA. 1931 JANUAR 1. CSÜTÖRTÖK — No. 1 SZAM

A PROPHET OF THE AGE

MECHANICAL ACHIEVEMENTS OF THE TWENTIETH CENTURY WERE PREDICTED BY MAURUS JOKAI SIXTY YEARS AGO — MOST FAMOUS OF HUNGARIAN CLASSICAL NOVELISTS DEALT WITH THE TIME OF AIRPLANES AND ZEPPELINS

Reprinted from "The New Canadian" the English Magazine of German, Ukrainian, Polish and Croatian Nationalities in Canada.

There is no doubt, that Maurus Jokai was one of the most popular writers in the time of our grandfathers. Born in 1825 in the Magyar city of Komarom, he lived through the stormiest decades of Hungarian history. He was but 23 years old, when, as a leader of the youth in Budapest he dared to proclaim the freedom of the press on March 15, 1848, which really started the struggle for freedom against Austrian oppression.

MAURUS JOKAI

This is perhaps largely responsible for the popularity of Jokai in his native land. But after all this cannot be the reason for the tremendous interest other nations have shown in this Magyar genius. According to reliable information, his works have been translated into almost every language of the world, and in the English language alone there are 119 editions of his best novels.

One of the largest Canadian firms has just released thousands of volumes of this popular author, under the title of "Manasseh" and "The Baron's Sons", both dealing with perhaps the most remarkable chapters of the history of Central Europe. What is the fascination of this Hungarian novelist, who was one of the outstanding thinkers of the last century and who left a lasting impression on almost the whole civilized world?

The answer will perhaps be found in the personality of Jokai himself. After the battles of the Magyar struggle for freedom were over, the Austrians in 1849 succeeded in gaining the superior Russian forces as their allies. Defeating the so-far victorious Magyar insurgents, they established a reign of terror, under which everything which might have fostered the thought of national feeling was supressed by Austrian bureaucrats. The well known Black-yellow hatred showed its teeth in the field of literature also, and Jokai had to hide.

The revolutionary ideas of the times had a great influence on the development of characters: Sandor Petofi became one of the most fanatical lyrists of the "Liberty, Equality, Fraternity" spirit. Louis Kossuth, for instance, stirred tens of thousands of listeneners all over Europe and America. Jokai's fate was quite different. Unlike the youthful Petofi, who was trampled to death under the hoofs of charging Cossack cavalry, or Kossuth, who died in exile, Jokai lived a long life. He held out during the hard times of the Magyars. From 1848 cowards he lived in remote villages for years. He wore the peasants dress and practically lived among the people, who gave him refuge against the oppressors and Jokai, the one-time revolutionist youth dreamed many a dream in his solitude. This period is responsible for many of his novels.

"The Novel of the Next Century" is, however, the most interesting of Jokai's work from a modern point of view. In this highly imaginative work, surpassing even Jules Verne, Jokai pictures the life of Hungary in the second part of the twentieth century. In this volume he describes the danger threatening the civilisation of the white man, the awakening of Asia, the mysterious land of the yellow races, its insidious penetration through the Russian ally into the very heart of Europe, and, lastly, barbaric hordes again overflowing the countries of Christian culture.

Jokai leads the reader through pages of most striking descriptions of modern warfare in "The Novel of the Next Century". As H. G. Wells in his "A Dream of Armageddon" prophesied the World War ten years before it broke out, Jokai saw exactly one hundred years ahead. And why should we not believe in this prophet of the age of our grandfathers? The Great War brought many surprises, which prove, that Jokai's dream of superpowered airplanes, huge dirigibles and terrible methods of destruction are no more of the past.

ISMÉT ARANYRA BUKKANTAK ÉSZAKONTARIÓBAN

Sudburytól mintegy 70 mérföldre gazdag aranyérre akadt két testvér, George és Jack Aikins, akik már hosszu évek óta laknak a vidéken és meglehetős tapasztalatra tettek szert az aranykeresés terén. A megvizsgálás céljából magukkal hozott ércminták gazdag aranytartalmat [illegible] kadt olyan kődarab is, amely 61.50 értékü aranyat tartalmazott. A két testvér már évekkel ezelőtt megvette a kérdéses területet és most azon fáradozik, hogy a bányavállalatokat igyekezzék megnyerni a 600 láb hosszu ér kiaknázásához.

FORRONGÁS BURMÁBAN

Az Indiával határos Burmában karácsonyra kellemetlen meglepetés érte az angolokat. Rangoontól keleti irányban ugyanis Tharawaddy kerületben valóságos forradalom tört ki. Az általános rablás és fosztogatás meggátlására kirendelték a hadsereget is, miután a rendőrség nem tudta visszavonulásra birni a feldühödött benszülötteket.

Mire a katonai segitség megérkezett, már öt rendőr életét vesztette, huszat pedig kórházba szállitottak. Végül is a gyalogos, lovas és gépfegyveresosztagok az őserdőkbe való hátrálásra kényszeritették a rablóban dákat és biztositották a szorongatott lakosság életét.

MAGYAR SIKER TEXASBAN

Még az amerikai homoksivatagok hazájában, Texasban is magyar sikerről számolnak be a lapok. A San Antonio városában megtartott évi kiállitás alkalmával ugyanis óriási feltünést keltettek egy magyar ferencrendi szerzetes, Páter Kocsis Imre művészi fafaragványai. Még a kanadai ujságok is átvették a hirt, mely szerint különösen egy remekbe készült diszhintó és egy vitorlás hajó nyerte meg az ezrekre menő közönség tetszését. Ugyanakkor megjegyzik, hogy a magyar ferences pátert érdemei elismeréseül a kiállitás elnökévé választották.

MUTASSA MEG ÁLLANDÓAN ANGOL CIKKEINKET ISMERÖSEINEK

TO REPRESENT HUNGARY IN CHICAGO

CASTLE VAJDAHUNYAD, home of John Hunyadi, greatest of military geniuses in the XVth century, reproduced in the Hungarian capital and giving home to one of the finest agricultural museums in the world. It is a splendid example of early Transsylvanian arcitecture, which is to be copied in Chicago for to the Hungarian exhibition in the 1932 World Fair.

It will be apropriate to remark here, that the noon bells of Christian churches ring all over the world since Hunyadi's splendid victories over superior Turkish armies. Modern civilization, however, has forgetten about the services of the Magyars and has given the Castle of the Hunyadi's to the Rumanians in the so-called "Peace Treaties."

Vajdahunyad várának hü másа: a budapesti Mezőgazdasági Muzeum. Legutóbbi értesüléseink szerint ennek a magasztos remekmünek Chicagóban való felépitésével képviseltetné magát Magyarország az 1932-es világkiállitáson.

SZIGETI KANADÁBAN

A világ ugy ismeri a magyar-[illegible] mely Biharitól, a Rákóczi induló szerzőjétől, Hubay Jenőig a hegedümüvészeknek olyan diszes sorát ajándékozta a müvelt emberiségnek, amivel alig dicsekedhetik más népfaj a földkerekségen. Hubay, a nagy tanitómester pedig valósággal uj korszakot nyitott a hegedüjátszás történetében. Az ő iskolájából kerültek ki a mai magyar hegedümüvészek legjelesebbjei, elsősorban az évek óta Londonban tartózkodó Szigeti József.

A "Kanadai Magyar Ujság" megemlékezett már ennek a nagy magyar müvésznek üstökösszerü pályafutásáról, mely nemcsak az angolszász világot, hanem még a magyarok iránti különös elfogultsággal nem vádolható franciákat is annyira lenyügözte, hogy legutóbb a francia köztársaság elnöke a becsületrendet tüzte kiváló honfitársunk mellére.

Szigeti József jelenlegi amerikai hangversenykörutja sorozatos diadalünnepet jelentett a magyar muzsika számára. A hegedü nagy magyar megszólaltatója október 19.-én lépet az idén először amerikai hangversenydobogóra a "Newyork Philharmonic Orchestra" kétszáz tagu zenekara kiséretével. Azóta Szigetiért valóságos vetélkedés indult meg az Egyesült Államok legnagyobb városai között, ahol ezrek és ezrek akarják hallani nagy hazánkfiát. Jellemző, hogy november végén Cleveland két hangversenyen is ünnepelte Szigeti szinte emberfeletti müvészettel elő adott hegedüjátékát.

December 29.-én — amint a "New York World", a magyar származásu Pulitzer által alapitott legnagyobb amerikai napilag táviratilag jelenti — ismét az Egyesült Államok legnagyobb városában lépett fel Szigeti, ezuttal önálló hangverseny keretében. A Carnegie Hall zsufoltan megtelt termében ezrek tapsolták percekig Szigetit, aki az idén Kanadába is ellátogat. A Womens Musical Club meghivására január 5.-én délután 3 órakor tartja ugyanis a winnipegi Fort Garry szálloda nagytermében hangversenyét, mely iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg a préri fővárosában.

TENGERALATTJÁRÓVAL SZÁLLITJÁK A BUZÁT CHURCHILLBŐL?

WILKINS ÉSZAKSARKI FELFEDEZŐ NAGY JÖVŐT JÓSOL KANADA LEGÉSZAKIBB KIKÖTŐJÉNEK — LEHETSÉGES-E KERESZTÜLVINNI A MESESZERÜ TERVET? — NYILAKOZNAK A KANADAI SZAKÉRTŐK

Nem egy esetben emlékezett meg a "Kanadai Magyar Ujság" azokról a nehézségekről, amelyek ugy a Churchill kikötő épitése és üzembentartása, mint a Hudson-öböl vizén keresztül való gabonaszállitás elé tornyosulnak. Mig ugyanis különösen a nyugatkanadai gazdatársadalom évtizedek óta követeli a kikötő üzembehelyezését, még ma, a munkálatok előrehaladott állapota ellenére is akadnak számosan, akik nem látják be a Hudson Bay vonal használhatóságát. Az egész terv legnagyobb kerékkötője ugyanis az a sajátságos tény, hogy mig a Hudson-öböl vize sós, akácsak a tengeré, nagyrészt mégis befagy s a jég vastagsága éppen a kikötők és szorosok tájékán legalább tiz láb mélységet ér el.

Ha tehát kifizetővé akarják tenni az óriási költséggel megépitett kikötőt, ugy összel állandóan müködésben kell tartani néhány jégtörő hajót, ami viszont a szállitási költségek rovására megy. A kanadai kormány pedig két centet szeretett volna bushelenként megtakaritani a farmereknek azzal, hogy a keleti és Egyesült Államokbeli kikötők megkerülésével egyenesen Churchillen keresztül irányitja az Európába szánt gabonát. Még azt is felhozták ellenérvül a terv ellenségei, hogy a buzaszállitó hajók — nem lévén tömör fával kirakva, mint a Hudson Bayben közlekedő prémszállitó bárkák — könnyen tönkremehetnek rakományostól együtt az esetleges befagyás következtében.

Minderre most egészen várat lan forrásból érkezett egy egészen ujszerü hir, mely minden fantasztikus mellékize ellenére is sokat jelenthet még Kanada és különösen a gabonatermelő farmerek számára. Sir George Hubert Wilkins világhirü északsarki felfedező ugyanis december 27.-én Newyorkban szenzációs kijelentést tett melyben megjövendöli, hogy a nyugatkanadai buzát alig néhány év mulva tengeralattjáró bárkákon fogják Európába szállitani a Hudson Bay jege alatt! Persze ennek az első pillantásra hihetetlennek látszó tervnek is akadtak már az első percben magasztalói és ócsárlói egyaránt, azonban tekintettel arra, hogy itt kanadai magyar érdekekről is lehet szó: az alábbiakban részletesen kitérünk a tárgyra.

Hubert Wilkins jövő nyáron tudvalevőleg ismét elindul az északi sarkra, még pedig miután már gyalog is, repülőgépen is bejárta már a vidéket — ezutatal tengeralattjárón igyekszik megközeliteni a földgolyóbis felső tengelyét. A philadelphiai hajógyárban máris tatarozzák azt az amerikai tengeralattjárót, melyet a hires felfedező kiszemelt a merész vállalkozásra. Nem kevesebb, mint 2,100 mérföldet kell Wilkinsnek megtennie az északi sarkvidék jege alatt, hogy ismét felszinre érjen és éppen ezért egészen különleges berendezésre is van szüksége.

Amint most bevallotta, nemcsak tudományos, hanem értékesithető tapasztalatokat is akar szerezni ezen az uton, melyre máris felfigyelt az egész müvelt világ. Ezek közé tartozik annak a gyakorlati kérdésnek a megfigyelése, hogy vajjon használható-e a tengeralattjáró jég alatti kereskedelmi hajózásra. S miután a Hudson Bay csupán három hónapig áll nyitva a rendes felszini hajózás szempontjából, Wilkins terve itt szorosan belekapcsolódik Kanada egyik legnagyobb és óriási fontosságunak igérkező problémájába.

(FOLYTATÁS A 8. OLDALON)

MEGÉRTIK EGYMÁST A SZLOVÁKOK ÉS A MAGYÁROK

A prágai Magyar Hirlap egyik legutóbbi számában Argay György plenőczi evangélikus lelkész nyilatkozatát közli: A lelkész 36 éve élt Plenóczon és ezen idő alatt sohasem merült fel a nemzetiségi kérdés. Bizik abban, hogy a szlovákok és magyarok ismét a régi barátságban fognak együtt élni. Régente a lakosok a Nagyalföldre vitték le áruikat s onnan hoztak pénzt, kenyeret és zsirt. Most az emberek elvesztették kenyerüket, szerteszéllednek és a csehek által leszerelt gyárban munkát nem kapnak.

LEGUJABB HIREK

211 ELITELTNEK KEGYELMEZETT MEG Horthy Miklós kormányzó karácsony alkalmával, amint azt a United Press december 25 kábeltávirata jelenti. Ezek közül 144-en több évi börtönbüntetésre voltak itélve, mig 67 ügye 1918 óta függőben volt. A karácsonyi megkegyelmezések hire nemcsak a foglyok és hozzátartozóik, hanem az egész ország lakossága körében igen jó hatást váltott ki.

UJ PÁRT ALAKULT KELETKANADABAN, mely azt a követelést fogja előterjeszteni a képviselőházban, hogy pénzügyi szempontból teljesen függetlenitsék az Atlanti tengeri tartományokat. Különösen Nova Scotia nincs megelégedve az ottawai államkincstár intézkedéseivel és minden lehetőt elkövet a politikai körökben nagy érdeklődést felkeltő szakadás érkekében.

IRTÓHADJÁRATOT INDITANAK a dohánycsempészek ellen. A kanadai dohánytermelők ugyanis panaszt adtak be a hatóságokhoz, mely szerint az Egyesült Államokból nagy mennyiségben becsempészett dohány tetemes kárt okoz évenként a kanadai dohánytermelésnek. Tekintettel arra, hogy hat dollár vámot számitanak az amerikai cigaretta minden ezer darabja után, a csempészek egész jó keresetre tesznek szert, mi ellen most a finánccok megkettőzésével szeretnének védekezni.

VISCOUNT CECIL, Anglia egyik kimagasló államférfia karácsonykor nagy beszédben ismertette a leszerelési konferencia müködését. Lord Cecil, mint angol delegátus betekinthetett a Népszövetség kulisszái mögé és mint ilyen kijelenti, hogy az 1931-ik esztendő kritikus hatással lesz a világbéke kialakulására. Az igazi békét remélhetőleg meg fogja hozni az 1932-es leszerelési konferencia, melynek az lesz a hivatása, hogy leszerelje a győztes államokat is —. mondotta a béke angol apostola.

FEL AKARTA ROBBANTANI A SPANYOL KIRÁLYT Ramon Franco pilótaőrnagy, akit elfogtak a portugál határon és a spanyol kormány közbenjárására internáltak. A távolsági repülőutjairól hires spanyol katonatiszt egy angol ujságirónak elmesélte, hogy éppen a Madrid szegény negyedében karácsonyi ajándékokat osztogató spanyol királyi párra akarta dobni bombáját, azonban a közelükben levő munkásgyermekek életét sajnálta és igy nem hajtotta végre tettét.

A KANADAI ERDŐTÜZOLTÓSÁG uj rendszerü repülőgépekkel felszerelve indul a minden nyáron milliókat feleméstő erdőtüzek ellen, ha a képviselőház megszavazza a költségeket. Az uj gépekkel ugyszólván helyből emelkedhetnek majd fel és szállhatnak le a repülők. — Ugyanekkor brit Newguineában három motoros német repülőgépeket vásárolt egy bányavállalat, hogy a kitermelt aranyércet 40 perc alatt szállithassa a kikötőbe. Ugyanezt az utat eddig 8 nap alatt tudták csak megtenni a benszülöttek a nagy hegyeken keresztül.

NEM TALÁLTÁK MEG A CÁR CSONTJAIT, amint azt egyes hiradások mult héten közölték. Maga Janin tábornok, aki állitólag Franciaországban őrizte volna a cári család felnégyelt és elégetett holttesteinek maradványait, kijelentette, hogy ő ugyan megkapta 1920-ban Jekaterinburgból a csontokat tartalmazó urnákat, azonban Nikolajevics nagyherceg kérésére átadta az olaszországi orosz követnek, akinek kezén valahogy eltüntek az ereklyék.

A MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK CSÖKKENTÉSÉT, alacsonyabb vasuti fuvardijakat, a gazdasági gépek árának leszállitását követelik Nyugatkanada farmerei, amint azt a United Framers of Canada vezetői kijelentették. Hacsak az ottawai kormány nem hajlandó méltányolni a farmerek követeléseit, a három préritartomány gabonatermelői állitólag mindent el fognak követni, hogy Nyugatkanadát függetlenitsék az ottawai kormány fennhatósága alól.

MÉG EL SEM MENT WILLINGDON KORMÁNYZÓ Kanadából, hogy átvegye indiai alkirályi tisztét, a találgatásoknak egész sora jelenik meg naponta a lapokban a kinevezendő kanadai főkormányzó személyére vonatkozólag. Legujabban a Duke of York személyét hozták forgalomba ezzel kapcsolatban. Az angol király második fiáról már azt is irták a lapok, hogy magyar király lesz — igy tehát még nem kell a kanadai kinevezést sem egészen biztosra venni.

"LIEUTENANT-GOVERNOR" WATSON KIRKCONNELL cimmel tüntették ki lapunk országos hirü angol munkatársát, akit most választottak meg egyhangulag az ontariói és manitobai egyetemi hallgatók parlamentjének elnökéül. Prof. Kirkconnell, aki különben a kanadai "League of Nations Society" vezértitkára is egyuttal, hatalmas beszéddel nyitotta meg a diákparlamentet, melyben a világbéke szükségességét hangoztatta. Hogy menynyire magyarbarát elnöke lett a jövendő kanadai vezetőemberek gyülekezetének, azt olvasóink Prof. Watson Kirkconnell 3.-ik oldalon közölt verséből is láthatják.

$20,000 JUTALMAT KÖVETELNEK AZ INDIÁNOK, akik megtalálták Cannon és Lizotte repülők holttestét Quebec tartomány északi ősrengetegében. A helyszinre a szó szoros értelmében kiszállt expedició tagjai teljesen tanácstalanul állanak a furcsa esettel szemben, miután a halálukat lelt pilóták hozzátartozói még ezer dollárt sem tudnak előteremteni, viszont az indiánok nem árulják el a szerencsétlenség helyét, hacsak kézhez nem kapják a huszezer dollárt.

SZÁZ HALÁSZ KERÜLT SZEMBE A HALÁLLAL, amikor az Erie tavon megrepedt a jég és mielőtt a halászok partrá menekülhettek volna, a hatalmas jégtáblát már messze elragadta az ár. A kétségbeesett emberek kiáltozásait meghallva, a parton levők csónakokkal mentették ki a megfulladásra itélteket s alig hogy az utolsókat is biztonságba helyezték, az uszó jégsziget óriási robajjal tört darabokra a jégtorlaszokon.

EGYMÁSUTÁN HALNAK MEG A HÁBORU VÉRENGZÉSEIERT felelős államférfiak és tábornokok. Mig a mult héten az olaszok rágalomhadjárattal meghurcolt ismert politikusát Bratianu Vintillát helyezték örök nyugalomra, a lapzártakor vett értesüléseink szerint Joffre József francia generális vivódik a halállal. A hires hadseregfőparancsnok, aki most január 12-én lenne 79 éves, értágulásból kifolyólag vérmérgezést kapott és jobb lábát tőből le kellett vágni.

LEÉGETT KANADA EGYIK LEGNAGYOBB TEMPLOMA, az ottawai Szt. József katholikus székesegyház, melyet 1893-ban épitettek az angol oblátus atyák. Mult szombaton istentisztelet alkalmával a betlehemi jászol előtt ájtatoskodó kisfiu véletlenül feldöntött egy gyertyagyartót, mire szinte pillanatok alatt lángbaborult a templom fafaragásos belső berendezése. Bár a tüzoltók mindent elkövettek, a 150 láb magas mészkőtoronnyal együtt minden a tüz martaléka lett. Csupán a szentséget sikerült az önfeláldozó barátoknak megmenteniök. A kár félmillió dollárra rug.

TIZMILLIÓ BUSHEL KANADAI BUZÁT VÁSÁROL KINA, amint beavatott helyen értesülünk. A kanadai gabonafölöslegen ez mindenesetre egészséges érvágás lesz, noha egyáltalában nem oldja meg a helyzetet. Állitólag remény van arra, hogy a tartományi kormányok vetőmag-segéllyel sietnek a farmerek segitségére, sőt bizonyos esetekben más szükségesekkel is ellátják az arra szorulókat.

TIZ MUNKANÉLKÜLI PUSZTULT EL Ontarió Cochrane bányavárosában, amikor porráégett az egyik ottani szálloda. Hétfő hajnalban 4 órakor ütött ki a tüz a száz szobás faépület nagytermében, ahol a szilvesztari mulatság előkészitéséhez rengeteg papirdiszitést halmoztak fel. Miután a vendégkönyv is odaégett, az áldozatok pontos számát talán sohasem tudják megállapitani. A mélyföldszinten berendezett menedékhelyen 75 munkanélküli tartózkodott, akik azonban szerencsésen megmenekültek.